

Lepedőszél

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	15854
Készítés ideje:	17. SZÁZAD VÉGE
Készítés helye:	Felső-Magyarország
Anyag:	ezüstszínű fémfonal; lenvászon; selyemfonal
Technika:	laposöltéssel hímzett; mintásan letűzött fémfonalas hímzés
Méreték:	hosszúság: 149 cm szélesség: 31 cm

Fehér vászon, meggyszínű selyem- és ezüstoffonalas hímzéssel.

Mintája egyetlen, egész felületet betöltő szimmetrikus virágbokorból áll. A hatalmas virágbokor egy kis szívből kinövő, egyenes száron ülő gránátalmából indul ki. A központi virág tetején tulipán, az alján két oldalra csigásan visszahajló ágban akantuszvirágok nyílnak. A gránátalma csúcsából eredő két kacsaringós, virágos, leveles, indás ág behálózza az egész hímzést. A különféle gránátalmák, szegfűk, tulipánok fémszállal díszített közepei kiemelik a virágokat a folyondárok közül.

E hímzsminta változatai gyakran láthatók a 17. század második feléből származó magyar vászonhímzéseken, de megfigyelhető a lószerszámokhoz tartozó nyeregtakarókon is. A központi tőből eredő, az egész felületet behálózó minta reneszánsz eredetű pergamenre festett díszítményeken, ötvösmunkákon a 16. század végétől megtalálható. Egyszerűbb változatait Maria Christina Starctin is lerajzolta 1697-ből származó mintakönyvében (IM Adattár, KLT 63). A hímzés szeszélyesen burjánzó indái, a rajz vonalát követő hasított öltései a reneszánsz minta barokk változatát jellemzik.

A két világháború között készült archív fotón (IM Adattár, NLT 3925) még látható a lepedővéghez tartozó lepedő, amely azonban azóta elveszett. A lepedőn a hímzés koránál feltehetően későbbi, a tulajdonosra utaló BJ monogram olvasható.

Irodalom

- Szerk.: Mikó Árpád, Verő Mária: *Mátyás király öröksége. Késő reneszánsz művészet Magyarországon (16-17. század)*. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2008. - Nr. VIII.4. (téves illusztrációval) (Erdei Lilla)
- László Emőke: *Magyar reneszánsz és barokk hímzések. Vászonalapú úrihímzések*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2001. - Nr. 101.
- László Emőke: Skófiummal hímzett nyeregtakarók és pisztolytok a 17. századból. *Ars Decorativa*, 16. (1997). 1997. - 13-34.; 4. kép

